

1 POVÝŠENÍ NA MĚSTEČKO A NA MĚSTO

? Dopln.

Přesnou dobu vzniku a ani jednoznačné vysvětlení názvu neznáme, avšak známe datum povýšení Nepomuku na městečko. Událo se tak roku **1413** (MCDXIII). V tomto období vládl v Českém království syn Karla IV. a bratr Zikmunda Lucemburského **Václav IV.** Během vlády tohoto panovníka v Českém království vzniklo náboženské hnutí **husitství**, které usilovalo o reformu církve.

Později, v roce **1730** (MDCCXXX), bylo městečko Nepomuk povýšeno na město Karlem VI. z rodu **Habsburků**, který vydal dokument zvaný **Pragmatická sankce**, aby po jeho smrti mohla na trůn nastoupit jeho dcera **Marie Terezie**.

2 JAK PŘIŠEL NEPOMUK KE SVÉMU JMÉNU

? Co se stalo poté? Dovyprávěj pověst.

Na vrchu nedaleko Nepomuku se kdysi usídlil poustevník Břímota, někdy zvaný také Bořita. Podle pověsti se na hoře zastavil sv. Vojtěch, když procházel zdejším krajem. Břímota jej žádal, aby se pomodlil za místní lid a aby přivolal déšť, neboť zde právě panovalo velké sucho. Vojtěch poté požehnal lidu žijícímu pod vrchem. Poklekl na kámen a prosil Boha o vodu.

Brzy poté začalo pršet a kopec se jako první v celém kraji zazelenal, což je další možnost pro vznik názvu Zelená hora. Také v městečku pod vrchem pomoklo, tudíž dostalo jméno Pomuk. Lidé Vojtěcha velebili a Břímota začal na kopci budovat na paměť této události dřevěný kostelík. Dodnes je v zelenohorském kostele dochován kámen s domnělými stopami sv. Vojtěcha.

3 JAN NEPOMUCKÝ

Nejvýznamnější rodák Jan Nepomucký působil v Praze jako veřejný notář a především jako generální vikář pražského arcibiskupa. Roku **1393** (MCCCXCIII) umírá jako mučedník a po svatořečení v roce **1729** (MDCCXXIX) se postupně stává nejslavnějším českým světcem.

? Proč byl Jan Nepomucký podroben mučení, na jehož základě zemřel? To se dozvíš seřazením vět (od 1 do 7) popisujících tuto událost.

4	Václav IV. tehdy pobýval na Křivoklátě a nestihl proti volbě včas podat námitky.
2	V Kladrubech chtěl král zřídit nové biskupství, čímž by zmenšil moc pražského arcibiskupa.
6	Ti byli vyslýcháni na Pražském hradě, poté byli přesunuti do Staroměstské radnice, kde byli mučeni.
1	Mezi králem Václavem IV. a Janem z Jenštejna došlo ke sporu, jehož příčinou bylo obsazování úřadů, konkrétně postu opata kláštera v Kladrubech.
3	Jan však potvrdil nového kladrubského opata.
7	Jan během tohoto mučení zemřel, ostatní byli propuštěni. Jeho tělo bylo poté večer svrženo z dnešního Karlova mostu do Vltavy.
5	Po volbě se sešel král Václav IV. s Janem z Jenštejna. Po krátké hádce nechal král zajmout čtyři muže z arcibiskupova doprovodu, mezi nimi i Jana.

Jan Nepomucký je jedním z patronů českých zemí. Vypiš další tři české patrony.

sv. Václav, sv. Ludmila, sv. Prokop, sv. Zikmund

4

DALŠÍ VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI NEPOMUKU

Spoj významné nepomucké osobnosti s jejich životním osudem.

5

KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO

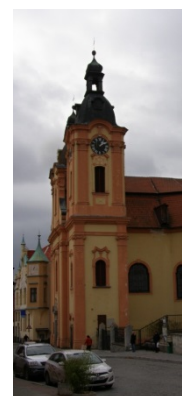
Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého byl vystavěn na místě údajného světcova rodného domu. Kostel byl vybudován v letech 1734 (MDCCXXXIV) až 1738 (MDCCXXXVIII) podle návrhu architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera.

Architekt Kilián Ignác Dientzenhofer byl významným představitelem jistého architektonického stylu. Urči dle fotografie kostela sv. Jana Nepomuckého, o který styl se jednalo. **baroko**

V Nepomuku se nachází i jiné významné památky postavené v tomto architektonickém stylu. Vyjmenuj jich alespoň pět.

kaplička Panny Marie, letohrádek Daliborka, barokní zvonice u kostela sv. Jakuba Většího, děkanství, sloup se sochou sv. Vojtěcha, socha Krista Trpitele, socha Panny Marie, dům čp. 30, socha v kapli sv. Jana Nepomuckého, kaple sv. Vojtěcha, (hospodářský dvůr Borek)

Kilián Ignác Dientzenhofer je autorem řady staveb v Čechách. Označ z níže uvedených staveb a míst ty, které můžeme najít v Plzeňském kraji.

- Socha sv. Jana Nepomuckého vévodí hlavnímu oltáři kostela sv. Jana Nepomuckého. Není to jediné místo v Nepomuku, kde jeho sochu lze najít. Kde se nacházejí další sochy sv. Jana Nepomuckého nebo jeho jiná vyobrazení?

socha sv. Jana Nepomuckého na náměstí Augustina Němejce, výklenková kaple sv. Jana Nepomuckého, bývalá radnice č. p. 126

6 KOSTEL SV. JAKUBA VĚTŠÍHO

- Urči architektonické slohy, v nichž je postaven kostel sv. Jakuba Většího a volně stojící zvonice.

kostel – gotika, zvonice – baroko

- Vypiš, které prvky těchto architektonických slohů jsou jasně zřetelné.

gotika – vysoká hrotitá okna, opěrný systém,
baroko – cibulovitá střecha a hodiny,

- Jednu část kostela tvoří tzv. trojlodí. Vysvětli, co tento pojem znamená.

Prostor, který je zaklenut třemi řadami kleneb. Zpravidla je rozdělen dvěma řadami sloupů či pilířů tvořících arkády. Hlavní loď je někdy vyšší než boční lodě.

- Kostel byl opevněn příkopem a hradbou se třemi baštami v západní zdi. Střední bašta byla také využívána jako kostnice. K čemu tedy sloužila?

- k dočasnému uložení lidských ostatků po dobu nezbytně nutnou k identifikaci nebo po čas, než dojde k pohřbu
- k ukládání lidských kosterních pozůstatků
- jako pietní místo, kde se pohřbívají mrtví lidé respektive ostatky jejich těl

7 KAPLE BOŽÍHO TĚLA UPRAVENÁ NA KOVÁRNU

Na hrázi Špitálského rybníka stojí u silnice bývalá kaple Božího těla. První zmínka o kapli pochází z roku 1566. Kolem roku 1667 byla přestavěna. V roce 1786 byla zrušena a později přebudována na kovárnu.

- Napiš letopočty z textu římskými číslicemi.

- MDLXVI
- MDCLXVII
- MDCCCLXXXVI

- Popiš, jak se asi musel změnit její interiér. Co potřeboval ke své práci kovář?

Každý kovář ke své práci potřebuje především kovadlinu, výheň, kleště a kladivo. Výheň je otevřené ohniště, ve kterém se oheň rozdmýchává měchem. Ke kovářskému vybavení patří svěráky, dláta, pilníky, vrtáky.

8

DĚKANSTVÍ

? Dopln.

Faru v Nepomuku máme doloženu k roku 1369. Je pravděpodobné, že vznikla záhy po výstavbě kostela **sv. Jakuba Většího**, v jehož sousedství se nachází. V 17. století byla fara povýšena na **děkanství**. Nová **barokní** stavba pochází z roku 1678. Při požáru roku 1746 byl objekt poškozen. Plány na obnovu zpracoval pravděpodobně **Kilián Ignác Dientzenhofer**. V roce 1929 došlo při příležitosti svatojánského jubilea k povýšení na arciděkanství.

? Budova je od roku 1929 s výjimkou několika let využívána jako sídlo muzeí, dnes muzea Svatojánského. Co to je za instituci?

- instituce určená k uchovávaní, ochraňování, evidování a zpřístupňování historicky cenných písemných pramenů, archiválií, vzniklých v rámci činnosti státních, městských a obecních orgánů či jiných právnických a fyzických osob
- instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení
- instituce sloužící primárně ke zpřístupnění knihovních jednotek veřejnosti, poskytuje tedy služby spojené s knihami či periodiky (novinami a časopisy neboli seriály) a dalšími datovými nosiči (MC kazety, CD disky, nejnověji i čtečky e-knih), poskytuje také přístup na internet

? Vyznač na fotografii prvky architektonického slohu, v němž je budova vystavěna. Tyto prvky také vypiš. mansardová střecha, štukový portál, štukové zdobení fasády

? Na fasádě budovy se nacházejí sluneční hodiny. Vysvětli princip, na základě kterého fungují.

Sluncem ozařovaný předmět vrhá stín a podle aktuální pozice stínu lze určit čas. Určování času je matematicky odvozeno z kombinace dvou základních pohybů Země a Slunce.

9

MĚSTSKÉ DOMY

? V Nepomuku můžeš najít řadu historicky cenných městských domů. Jedná o tyto domy: č. p. 3, 30, 73, 179, 185. Zakresli tyto domy barevně do historické mapy města.

? Porovnej, zda se tato historická mapa Nepomuku výrazně liší od té současné. ANO NE

10

KAPLE SV. VOJTĚCHA

? Kapli sv. Vojtěcha najdeme u silnice směřující z Nepomuku do Kláštera. Místo je legendárně spojeno s postavou sv. Vojtěcha. Jak konkrétně? Jak je místo nazýváno?

v podlaze je kámen s údajným otiskem světcova chodidla, bývá nazýváno jako tzv. šlépěje sv. Vojtěcha

? V kapli se nachází moderní zpodobnění sv. Vojtěcha, které je doplněno typickými světcovými atributy. Které to jsou?

- mitra, berla, veslo, kniha, kopí, oštěp
- pět hvězd kolem hlavy, kříž v ruce, prst přes ústa, palma
- kopí s praporem, meč, štít se svatováclavskou orlicí.

11

PIARISTICKÁ KOLEJ

? V mohutné budově se prolínají prvky třech architektonických slohů. Na základě obrázků urči, o které styly se jednalo. Zároveň je také očíslov od nejstaršího po nejmladší.

renesance (3)

románský sloh (1)

gotika (2)

? Název koleje je odvozen od piaristického řádu. Co bylo předmětem činnosti piaristů?

- zřizování a správa kostelů, výuka, pastore, výchova dětí a misijní činnost
- zřizování a správa škol, výuka, pastore, výchova dospělých a misijní činnost
- zřizování a správa škol, výuka, pastore, výchova dětí a misijní činnost

12

RADNICE A BÝVALÁ RADNICE

? Radnice má secesní fasádu. Vypiš alespoň tři základní znaky tohoto uměleckého slohu.

barevnost, výzdoba s použitím rostlinných ornamentů nebo obličejů, užití různých materiálů (kov, sklo), odlišné tvary oken, balkonů a štítů na jednom domě

? Jmenuj světoznámého českého představitele tohoto uměleckého slohu. **Alfons Mucha**

? Zakresli do mapy k měšťanským domům, kde stojí budova bývalé radnice.

? Co se dnes v budově bývalé radnice nachází? **městské muzeum a galerie a infocentrum**

